

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE

ORSZÁGOS IRODA

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. * 1417 Budapest, Pf.: 11.
Központi telefon: 322-8452, 322-8453, 322-8454, 322-8455, 322-8456
Elnök, alelnökök telefon/fax: 322-2249, 322-8464
Internet: <http://www.pedagogusok.hu> E-mail: psz@pedagogusok.hu

ÉSZREVÉTELEK A PEDAGÓGUS ÉLETPÁLYA-MODELL TÖRVÉNYKONCEPCIÓHOZ

A Pedagógusok Szakszervezte az Pedagógus életpálya- modell koncepciónál kiemeli és elfogadhatatlannak tartja a minősítési rendszerét. A minősítési eljárásnak nem lehet alapja a pedagógus kötelezettségek teljesítése, mivel ez munkáltatói feladat. A minősítési eljárás kizárólagosan objektív méréseken alapulhat, szakmai követelmények teljesítésével épülhet. Nem keverhetők össze ezért a munkavégzéssel kapcsolatos szempontok, egy esetleges vizsgakövetelmény teljesítésével. Ez ugyanis a munkáltatói jogok elvonását jelentené egyrésztől, másrésztől pedig a szubjektív értékítélet lehetőségének bevitelét a minősítési eljárásba. Ez a minősítési rendszer lényegében a korábbi szakfelügyeleti rendszernél is erősebb számonkérési rendszer. Olyan feltételeket vizsgál, olyan összetételű bizottsággal, amely bármilyen döntést hozhat. Ráadásul nem kívának jogorvoslati jogot biztosítani. A kiadott kötelező tantervek megtartását, a meg nem fogalmazott erkölcsi elvárásokat kéri számon egy csomó folyamatos munkáltató kötelezettség mellett. Adminisztráció vezetése, pontosság stb. a munkaköri feladatok része, amelyek meg nem tartása fegyelmi eljárásban vizsgálható. Csak hogy a fegyelmi eljárás szabályozott, meg van határozva kinek milyen jogai vannak, s bírósághoz lehet fordulni. Ebben az eljárásban az intézményen kívülről érkezők ítélik meg a munkaköri kötelezettségek teljesítését, hoznak állásvesztést is eredményezhető döntést, leszűkítve a jogorvoslat lehetőségét.

Az egész életpálya-modell lényege megteremteni a pedagógus teljes kiszolgáltatottságának, megalázásának jogi kereteit. Aki mást, mond, más tesz, mint amit elvárnak, az az állását veszítheti el.

A koncepció az óvodapedagógusok, tanítók és a tanárok közt indokolatlan különbséget tesz a keresetüket, illetve a szakmai továbbhaladásukat illetően.

A V. Minősítő Bizottság alatt és ehhez kapcsolódóan az 1. számú mellékletben leírtak jelenlegi formájában nem fogadhatók el. A Minősítő Bizottság működése és a hozzá kapcsolódó minősítési eljárás nem biztosítja az érintett pedagógus objektív megítélését. A minősítési eljárásban a szubjektív elemek dominálnak, lényegében egy fegyelmi eljáráshoz hasonló eljárás képe bontakozik ki anélkül, hogy a vitaanyag egy szót is szólna a munkaügyi vitáról és az ahhoz kapcsolódó jogorvoslati kérdésekről. A munkáltató joga és kötelezettsége a pedagógus tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérése és értékelése, ehhez kapcsolódóan nem értelmezhető, hogy a minősítő vizsgának hogy lehet része a különböző munkaköri feladatok végrehajtásának mérlegelése. Az sem értelmezhető, hogy a jelenlegi gyakornoki rendszert miért kell „kidobni”, amikor az tényleges elvárásokon és számon kérhető ismeretekre épül.

Elfogadhatatlan a „fenntartó szándékát is képviselő” intézményvezető megjelölése a minősítő bizottság tagjai között. A munkáltatói jogkör durva megsértése a fenntartói befolyásolás közvetlen megjelenítése. Ráadásul a „vizsgáló pedagógus” honnan ismerhetné a fenntartói szándékokat, amelyet számon kérhet rajta a bizottsági tag-vezető?

Általános megjegyzések

1. A Pedagógusok Szakszervezete nem véleményezője akar lenni egy életpálya-modell koncepciónak, hanem igényli, hogy bevonják annak kidolgozásába. Álláspontja szerint ugyanis a pedagógusok életpálya-modellje nem szűkíthető le a vitaanyagban található kérdéskörökre. A pedagógus életpályája akkor teljes, ha biztosítják részükre a szakmai döntéshozatalban való közreműködést, az intézményvezetés feladataiban való részvételt. A Pedagógusok Szakszervezete elkészítette és megküldte a közoktatás irányításáért felelősök részére azokat az elképzeléseket, amelyeket fontosnak tart a pedagógus életpálya-modell kidolgozásánál.

2. Egyértelműen ki kell derülni egy ilyen vitaanyagból, hogy kik a címzettjei a szabályozásnak. A kérdés azért lényeges, mivel foglalkoztatási szempontból a pedagógusok két nagy csoportba oszthatók: munkavállalókra és közalkalmazottakra, illetve a közoktatásnak különböző intézménytípusaiban foglalkoztatnak pedagógusokat. A koncepció általában munkavállalókról beszél, holott egy helyen úgy tűnik, hogy a közalkalmazotti foglalkoztatásra is szabályozni akar. A koncepció általában nevelési-oktatási intézményekről beszél, de egy helyen a szakszolgálat intézményeiről is szól.

3. Az 1. pontban megfogalmazottakra adott válasz után kell megválaszolni azt a kérdést is, hogy a törvény milyen módon viszonyul a foglalkoztatást meghatározó másik törvényhez. A koncepcióban található elképzelések számos ponton ellentétesek az említett törvényekkel és a foglalkoztatás általános elveivel.

4. Egyértelműen el kell dönteni, hogy mely kérdések kerülnek szabályozásra az új közoktatásról szóló törvényben, és melyek az „életpálya-törvényben”. A két koncepció nem tartalmaz számos olyan elemet, amely nélkül a közoktatási intézményekben történő foglalkoztatásban zavar keletkezhet. Ezek közé tartozik például a képesítési követelmények rendszere, a vezetői megbízások feltételei, a kötelező óraszámokban történő foglalkoztatás, és ehhez kapcsolódóan a többletanítás szabályainak kérdésköre.

Konkrét észrevételek

1. A I. bevezető cím alatt leírt korábbi felmérésekre történő hivatkozás félrevezető. A 2001-ben folytatott felmérés alapjául az a vitaanyag szolgált, amelyet az akkori oktatási kormányzat és a Pedagógusok Szakszervezete közösen készített el.

2. A II. alapelvek alatt megfogalmazottakból úgy tűnik, mintha a Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozókra is kiterjedne az „életpálya-törvény”. Ez azonban azért aggályos, mivel a Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozók foglalkoztatási szabályai lényegesen eltérnek a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó közalkalmazottak foglalkoztatásától.

3. Választ kell adni arra a kérdésre, hogy a hatályos közalkalmazotti besorolásban lévőknek mi a helyzete, mindaddig, amíg áttérnek az új besorolási rendszerre. Végig kellene

modellezni, miképpen lehet elvégezni több mint százezer ember minősítését. Mennyi idő, mennyi pénz, ami ehhez szükséges. Ezért a meglévő vizsgákat, okleveleket el kell fogadni, és biztosítani kell az automatikus besorolást.

4. Szervezési problémát okoz az az elképzelés, amely meghatározott feladatokat, például az osztályfőnöki tevékenységet minősítéshez köti. A tanító például minden esetben ellát osztályfőnöki feladatot is. A kis intézményekben ezek az elképzelések megoldhatatlanok. Például, ha valaki beteg lesz, akkor be kell küldeni valakit „helyettesíteni”. Előállhat az a helyzet, hogy csak gyakornok áll rendelkezésre.

5. A fizetési fokozatoknak nem lehet köze a kötelező óraszámokhoz, mivel ez kiszámíthatatlanná és tervezhetetlenné teszi a rendszert.

6. Elfogadhatatlan, hogy minden egyes fizetési kategóriában újakezdődjön a pedagógus fizetési fokozata. Ebből az következik, hogy a pedagógus illetménye alacsonyabb lehet, ha visszaesik az első fizetési kategóriába.

7. A koncepció nem ad választ arra a kérdésre, hogy miért kell megszüntetni a jelenleg működő minőségbiztosítási rendszereket a közoktatásban. Évek óta folynak központilag finanszírozott mérések, értékelések, működik a fenntartói minőségirányítás rendszere, és az intézményi minőségirányítás rendszere. Hogy ezek a rendszerek beváltak-e vagy sem, semmilyen hatásvizsgálat nem előzte meg, illetve erre történő utalás nincs.

8. A III. 1. A rendszer bevezetése cím alattiak így nem fogadhatók el. A pedagógusok eddig elvégzett munkája nem kérdőjelezhető meg. Az elmúlt években már számos pedagógus tett gyakornoki vizsgát, illetőleg pedagógus szakvizsgát. Ezek a vizsgák utólag nem tekinthetők semmisnek, azokat az új rendszerben is el kell fogadni. Ezért mindazokat, akik már rendelkeznek gyakornoki vizsgával vagy pedagógus szakvizsgával, automatikusan be kell sorolni a megfelelő helyre.

9. Nem állapítható meg, hogy a rendszer milyen módon ismeri el a főiskolai szintű végzettséget, az egyetemi szintű végzettséget, illetőleg a különböző szakirányú végzettségeket?

10. A IV. Az életpálya kezdete: a tanárképzés nem ad választ arra a kérdésre, mi a teendő akkor, ha valaki a második vagy további diplomáját szerzi meg.

11. A V. Minősítő Bizottság alatt és ehhez kapcsolódóan az 1. számú mellékletben leírtak jelenlegi formájában nem fogadhatók el.

12. A VI. 1. A gyakornoki időszak alatt leírtak kapcsolódnak a mai gyakornoki rendszerhez, azzal, hogy a gyakornokkal szemben támasztott követelmények és minősítő vizsga elfogadhatatlan. Nem értelmezhető egyébként a gyakornok heti kötelező óraszámának csökkentése, illetőleg nincs kimutatva ennek várható költségvonzata.

13. Az elkövetkezendő időszakban lesznek olyan tanárok, akik főiskolán szereztek oklevelet. Kérdés, hogy kell-e különbséget tenni a besoroláson azon az alapon, hogy milyen szintű végzettséggel rendelkezik a tanár?

14. Életszerűtlen, hogy a gyakornok nem kaphat többletanítási órát, amelynek a neve egyébként nem túlóra, és nem láthat el osztályfőnöki feladatokat. Ez egy kis létszámú nevelőtestületben teljesíthetetlen elvárás.

15. A VI. 2. Pedagógus I. alatt leírtaknál ismét meg kell jegyezni, hogy a minősítő vizsga jelenlegi formájában elfogadhatatlan. A pedagógusnak a tényleges tudását és felkészültségét lehet mérni, a munkavégzéssel kapcsolatos teljesítményét azonban a munkáltatónak kell folyamatosan megítélnie. Ismét nem található jogorvoslati jogra történő utalás, pedig a felsorolt szempontoknál a munkaügyi vita nem zárható ki. Ha kétségbe vonják, hogy a pedagógus jól látja el munkaköri feladatait, abban az esetben jogában áll a bírósághoz fordulni. Elfogadhatatlan, hogy két év múlva a saját költségén, és ráadásul egyszer lehessen megisméltetni a minősítési eljárást.

16. A VI. 6. Az életpálya befejező szakasza cím alatt leírtaknál fel kell hívni arra a figyelmet, hogy a Pedagógusok Szakszervezete következetesen kiáll egy olyan nyugdíjszabályozás mellett, amely figyelembe veszi a pedagógus munkavégzés sajátosságát. Az alacsonyabb óraszámú történő munkavégzés lehetősége ma is fennáll. Lényeges, hogy a pedagógusoknál lehetőség nyíljon a nyugdíj összegének csökkentése nélkül az átlagos időnél legalább 5 évvel korábban igénybe venni az öregségi nyugdíjat.

17. A VII. 2. A pedagógusok továbbképzési kötelezettsége alatt leírtaknál indokolt kitérni az eddig elvégzett továbbképzések figyelembe vételére. A besorolás megváltoztatása együtt kell, hogy járjon a munkaügyi vita indításának jogával.

18. A VII. 3. a pedagógus-szakvizsga alatt leírtaknál egyértelművé kell tenni a már megszerzett pedagógus szakvizsgák elismerését.

A VIII. Pótlékok, kiegészítő illetmények, és órakedvezmények cím alatt leírtak jelenlegi formájukban elfogadhatatlanok. Semmi nem indokolja a mai pótlékrendszer teljes megváltoztatását, mint például a sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozók pótlékának megszüntetését. Ez utóbbi esetben nem megoldás az, hogy esetleges fenntartói döntés függvényében legyen megállapítható e pótlék. Ugyancsak indokolatlan, hogy a pedagógiai szakszolgálatokban és a pedagógiai intézetekben foglalkoztatottak pótléka megszűnjön.

19. A javaslat szerint az óraadó tanár a jövőben nem foglalkoztatható a közoktatásban?

20. A pedagógusok alapvető kötelezettségei alatt leírtakban keverednek a törvényi szabályozást igénylő feladatok, illetőleg a kinevezési okmányokban, munkaköri leírásokban meghatározható feladatok. A megfogalmazott kötelezettségek között található olyanok is, amelyek egyszerűen nem értelmezhetők, így például két éven keresztül megőrzi a témazáró dolgozatokat. Ez valószínűleg az iktatás szabályai között kell, hogy megjelenjen, mint intézményi feladat. Gondozza saját mentálhigiéniai állapotát. Ennek megítélésére ki lesz jogosult? Egyéniségével, megjelenésével, felkészültségével ... követendő példát mutat. Szubjektív értékítéleten alapuló elvárás, amelynek teljesítése és számonkérése objektíven nem oldható meg. Nem fogad el a diákoktól aránytalanul nagy értékű ajándékot, pedig arra utal, hogy az aránytalanul nem nagy érték elfogadható. Valójában mit kell aránytalanul nagy értékűnek tekinteni, és miért fogadhat el a pedagógus bármit? A pedagógus alapvető kötelezettségei között olyanokat is felsorol, amelyeket önhibáján kívül nem tud teljesíteni. Miért a pedagógus kötelessége iskolán, tanórán kívül programokat szervezni? Ez a pedagógiai program része kell, hogy legyen, és a szükséges fedezetet, ide értve például a pedagógus díjazását is, az in-

tézménynek kell biztosítania. Miért a kollégiumi nevelő feladata a fejlesztő hatású tevékenységek lehetőségéről való gondoskodás?

21. A pedagógusok heti kötelező óraszámának, és a vezetők heti kötelező óraszámának változtatásához szükséges költségszámítások nem találhatók. Ugyanakkor a különböző eltérő kötelező óraszámok miatt az egész rendszer tervezhetlenné válik. Nem értelmezhető miért nem lehet igazgató a tanító, a logopédus? Mi lesz a kis iskolákkal, a gyógypedagógiai intézményekkel?

22. Arra sincs semmilyen garancia, hogy az egész koncepcióból csak a minősítési rendszer lép hatályba minden lehetséges jogkövetkezményeivel, míg az ehhez kapcsolódó juttatási rendszer fedezet hiányában nem lép hatályba. Az egész koncepció mellőzi a gazdasági, és a társadalmi hatások bemutatását, ily módon annak érdemi tárgyalására a gyakorlatban nincs lehetőség.

Kérjük a fentiek szíves tudomásul vételét.

Budapest, 2010. december 13.

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE